

Hulpguids onderzoek naar een locatie

Afbeeldingen en (bouw)tekeningen van panden

De door het Regionaal Archief bewaarde gemeentearchieven bevatten soms bouwvergunningen en/of bouwtekeningen. Vaak zijn bouwtekeningen nog niet overgedragen, en kunt u ze raadplegen in uw gemeentehuis. In ons archievenoverzicht kunt u nagaan of er eventueel bouwtekeningen aanwezig zijn. Van een aantal gemeenten (Alkmaar, Heerhugowaard, Wieringen, Wieringermeer) zijn in ieder geval wel de bouwtekeningen van monumenten en beeldbepalende panden aanwezig, vanaf ca. 1905. De gemeente Bergen heeft inmiddels alle bouwvergunningen tot 2000 overgedragen aan het Regionaal Archief.

Bouwdossiers van de gemeente Den Helder 1895 - 2010 zijn op verzoek verkrijgbaar via de website <https://bouwdossiers.archiefalkmaar.nl/>

- Zoeken

Er zijn 4 zoekmogelijkheden:

1. Het snelst is het zoeken op adres. Vul dan de naam van de straat (en eventueel huisnummer) in als zoekterm in de zoekfunctie van het [archievenoverzicht](#).
2. In het archievenoverzicht zijn bouwvergunningen meestal te vinden als een apart bestand met de naam 'bouwvergunningen' of ook wel in de inventaris van een gemeentelijk archief onder de rubriek 'ruimtelijke ordening'.
3. U kunt uw zoekopdracht verbreden door te zoeken op de termen 'bouwtekening' of 'bouwvergunning' + de naam van de gemeente.
4. Heeft uw pand een benaming? Dan kan het ook de moeite waard zijn dat als trefwoord in te vullen (bv. 't Hooge Huys i.p.v. St. Laurensstraat 1-3)

Is het pand waar u naar op zoek bent ooit gebouwd in opdracht van een gemeente of een waterschap? Dan is de kans groot dat er in de archieven iets te vinden is.

- Bibliotheek

Monumentale panden of andere beeldbepalende panden kunnen worden vermeld in literatuur. Het is daarom de moeite waard ook in onze [bibliotheekcatalogus](#) op zoek te gaan naar naslagwerken over monumenten, voorgevels etc.

Op adresnaam zoeken in de [adresboeken](#), de [kranten](#) en de [digitale tijdschriften](#) kan soms ook resultaten opleveren.

- Beeldbank

Het is mogelijk dat er in de Beeldbank foto's te vinden zijn van het door u gezochte pand. Het kan erg nuttig zijn verschillende foto's uit verschillende jaren naast elkaar te leggen voor uw onderzoek. In de Beeldbank zijn van sommige Alkmaarse gebouwen ook bouwtekeningen te vinden. Het gaat dan veelal om panden die in opdracht van de gemeente zijn gebouwd.

- Alkmaar en regio op de kaart

Een verrassende manier om gegevens over huizen en percelen te vinden is [Alkmaar en regio op de kaart](#). Deze door het Regionaal Archief onderhouden website maakt het mogelijk om aan de hand van kaarten allerlei historische informatie te vinden over huizen, straten enz.

(Historisch) kadaster

Met behulp van kadastrale gegevens kunt u eigendomsgegevens vinden over onroerend goed (huizen, landerijen).

Het kadaster, dat teruggaat tot 1832, bestaat uit gedetailleerde kaarten met daarbij behorende registers van namen van eigenaren en de mutaties daarin. Het kadaster biedt een schat aan informatie omtrent de bouwgeschiedenis van een wijk, straat of pand.

De kadastrale archieven kunt u raadplegen bij het Noord-Hollands Archief in Haarlem. Het Regionaal Archief bezit van veel gemeenten een serie kadastrale leggers met gegevens over eigenaren. Dezelfde leggers zijn ook bij het Noord-Hollands Archief te vinden, met uitgebreidere gegevens. Bij het Regionaal Archief is een kleine verzameling kadastrale kaarten aanwezig.

Let op: de nummering die het kadaster hanteert is een heel andere dan bijvoorbeeld de huisnummersystemen die de gemeenten gebruikten! Wel vinden we de kadastrale nummers vaak ook genoemd in de notariële archieven.

- Historisch Kadaster Alkmaar

Van de binnenstad van Alkmaar kunt u een [historisch kadaster](#) raadplegen, met informatie over eigenaren van onroerend goed tussen 1700-1910. Op de bijbehorende straatblokkaarten zijn de kadastrale perceelnummers te vinden, met verwijzing naar de opeenvolgende huisnummers van de panden en met afbeeldingen van de huidige gevels.

- Kadastrale informatie buiten Alkmaar

Een deel van deze informatie is ook in boekvorm verschenen (voor Alkmaar, Uitgeest, Bergen, Graft, De Rijp, Koedijk, Oudorp en Sint Pancras). Van de Egmond is een uitgebreid historisch kadaster in boekvorm beschikbaar: Historisch kadaster van de Binnen-Egmond 1602-1811 en Historisch kadaster van Egmond aan Zee 1619-1838. Deze uitgaven liggen ter inzage op onze studiezaal.

Voor verder onderzoek kunt u het beste de kadastrale archieven in het Noord-Hollands Archief raadplegen.

Wijknummers en henummering

Mocht u in bijvoorbeeld in registers burgerlijke stand, oude kranten of adresboeken een adres vinden, dan is het goed mogelijk dat dit afwijkt van de huidige huisnummering. U moet er dus voor waken dat u niet de geschiedenis en bijbehorende gegevens van een heel ander pand dan het door u gezochte verzamelt. Of dat u het verkeerde pand aanziet voor het geboortehuis van één van uw voorouders. Het is daarom verstandig onderzoek te doen naar de huisnummers, wijknummers en kadastrale nummers die uw onderzoeksobject in de loop van de tijd heeft gehad.

Elke gemeente was in de negentiende eeuw verdeeld in wijken die werden aangeduid met letters. Vaak kregen de dorpen in een gemeente elk een wijkletter. Op welke geografische eenheid een wijknummer betrekking had, kunt u reconstrueren aan de hand van gegevens in de gemeentearchieven. In de oudste bevolkingsregisters zijn de gegevens bijna altijd geregistreerd op volgorde van de toenmalige wijken, straten en huisnummers. Alle huizen binnen een wijk hadden een doorlopend volgnummer.

Iemand met het adres D46 woonde dus in wijk D, op huisnummer 46.

Rond de Tweede Wereldoorlog en soms al eerder stapte men over van de wijkindeling op een indeling per straat. Ook de straat- en huisnummers bleven

vervolgens niet voortdurend dezelfde. Soms zijn er verwijzingslijsten gemaakt van oude naar nieuwe nummeringen. Om hierover meer duidelijkheid te krijgen kunt u in ons archievenoverzicht zoeken met het trefwoord 'huisnummering' (en soms ook 'hernummering') in de gemeentelijke archieven.

- Voorbeeld Alkmaar

Alkmaar was in de 17de en 18de eeuw onderverdeeld in een viertal 'kwartieren', waarbij de huizen zogenaamde 'verpondingsnummers' hadden. In 1799 werd een wijkindeling ingevoerd, met wijk- en huisnummers.

In 1810 werd de vorige nummering herzien. De wijkindelingen bleven hetzelfde, maar de volgorde van nummering veranderde enigszins.

In 1860 werd het bevolkingsregister opnieuw aangelegd. Veel panden waren gesloopt, gesplitst of samengevoegd. Ook waren er tussen de bestaande panden nieuwe panden bijgekomen. Dit vereiste een nieuwe doorlopende nummering.

In 1880 ging men voor het eerst over op huisnummering per straat. Er stonden toen nog wel letters voor de nummers, maar in de binnenstad van Alkmaar had dat alle betekenis al verloren.

De hernummering van 1907-1909 is de laatste voor de invoering van onze huidige adressensysteem. Voor een deel zijn die nummeringen gelijk aan die van tegenwoordig.

Onderdeel van het Historisch Kadaster Alkmaar zijn verwijzingslijsten van de hernummeringen in de Alkmaarse binnenstad. Dit document is ook in papieren vorm op de studiezaal van het Regionaal Archief te raadplegen.

- Noord-Hollands Archief Haarlem

Als u diepgravend onderzoek wilt doen naar eigenaren van huizen en percelen, verwijzen wij u door naar het [Noord-Hollands Archief](#). Deze archiefdienst bewaart de oudere archieven van de Noord-Hollandse kadasterkantoren. U kunt op de studiezaal in de Jansstraat online via de 'kadamviewer' zoeken naar een kadastraal perceel en de eigenaren ervan.

- Kadaster

Het bouwjaar van een pand kunt u soms vinden in de [Basisregistratie Adressen en Gebouwen](#) (BAG).

Zoekt u naar hedendaagse eigendomsinformatie dan verwijzen wij u naar het Kadaster. Daar kunt u de benodigde informatie digitaal opvragen, vaak tegen een kleine vergoeding. Meer informatie: www.kadaster.nl.

Bewoningsgeschiedenis

Er zijn meerdere archiefbronnen die u meer informatie kunnen geven over de bewoningsgeschiedenis van uw onderzoeksobject.

- Volkstellingen

Vanaf 1795 tot 1971 zijn er in Nederland met regelmaat uitgebreide volkstellingen gehouden. Van sommige tellingen zijn registers terug te vinden in de gemeentelijke archieven. Het gaat dan meestal om de tellingen van 1830 en 1840. U vindt hier opgaven van de adressen waar de mensen woonden.

- Bevolkingsregister/woningkaarten

Het nadeel van de volkstellingen was dat het maar eens in de tien jaar gedaan werd.

Om ook de tussenliggende verhuisbewegingen vast te leggen werd met ingang van 1850 een bevolkingsregister ingevoerd. Vóór 1860 werd het bevolkingsregister aangelegd in volgorde van wijk- en huisnummers.

Na 1860 werd het Bevolkingsregister meestal gerangschikt op achternaam van het gezinshoofd en kunt u dus niet op wijkvolgorde zoeken. Soms zijn er in de gemeentelijke archieven huisregisters of woningkaarten bewaard gebleven, die dit soort onderzoek wel mogelijk maken.

- Adresboeken

In adresboeken zijn namen vermeld van inwoners met hun adressen en vaak ook hun beroep. Adresboek Alkmaar werd uitgegeven van 1876 tot 1969. Een aantal adresboeken uit de regio tot in de jaren 80. Alle [adresboeken van Alkmaar en een aantal adresboeken uit de regio](#) zijn gedigitaliseerd en te doorzoeken.

- Transporten oud-recht

Tot 1811 werden de transporten van onroerende goederen geregistreerd door de plaatselijke gerechten. Ze zijn te vinden in de oud-rechterlijke archieven, vaak als een afzonderlijke serie. Op de studiezaal van het RAA kunt u een toegang op de transportakten van Alkmaar vanaf 1610 raadplegen (de toegang is op namen van kopers en verkopers, namen van panden, namen van straten). De toegang bestaat uit gedigitaliseerde systeemkaartjes, die te raadplegen zijn via de pc's op de studiezaal.

- Notariële archieven

De notariële archieven bevatten veel informatie over onroerend goed. Vanaf 1811 werden de transportakten van onroerende goederen opgemaakt door de notarissen. Notarissen maakten daarnaast zowel voor als na 1811 boedelinventarissen op, die veelal per vertrek lijsten geven van de aanwezige goederen. In de studiezaal van het RAA kunt u een index raadplegen op de notariële archieven van Alkmaar (helaas alleen op testamenten en huwelijkscontracten). Bij het Noord-Hollands Archief is een zeer uitgebreide [index](#) aanwezig op een groot aantal plaatselijke notariële archieven in Noord-Holland van voor 1811. Het RAA heeft een vrijwilligersproject lopen voor het invoeren van de gegevens uit de repertoria van de notarissen (de repertoria bieden een chronologisch toegang op alle akten die bij een notaris werden opgemaakt). De index is een van opties bij het [zoeken naar vooroudergegevens](#).

Literatuur

Op onze studiezaal kunt u enkele naslagwerken raadplegen over het onderzoek naar een pand:

K. van der Wiel e.a., *Op zoek naar huis, straat of buurt. Handleiding voor historisch huizenonderzoek* (1997).

Plaatsing studiezaal: GENE 500 WIEL

Bronnen betreffende de registratie van onroerend goed in de negentiende en twintigste eeuw (1997) en *Bronnen betreffende de registratie van onroerend goed in Middeleeuwen en Ancien Régime*.

Plaatsing studiezaal: GENE 100 BRON

Op de website van het Huygens ING - instituut zijn de [broncommentaren over de registratie van onroerend goed \(samen met andere broncommentaren\) digitaal raadpleegbaar](#).